

УДК 821.161.2

Ольга ДЕРКАЧОВА,

кандидат філологічних наук, доцент
(Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника)

СТИЛЬОВІ СИСТЕМИ ТА СЕМІОТИЧНИЙ КВАДРАТ ЯК ОДНА З ЇХНІХ ДЕТЕРМІНАНТ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ)

У статті досліджується поняття стильової системи з урахуванням семіотичного аспекту та семіотичного квадрата. Визначено три основні стильові системи української лірики другої половини ХХ століття: референтна, немімізисна, неререферентна. Простежуються особливості моделювання семіотичного квадрата.

Ключові слова: стильова система, референтна, немімізисна, неререферентна лірика, семіотичний квадрат.

Українська лірика другої половини ХХ століття характеризується численними шуканнями та прагненнями самоідентифікації. Ці пошуки були зумовлені як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками, найважливішим із яких був поступовий відхід від тоталітарної культури.

Лірика другої половини ХХ століття привертала увагу критиків та літературознавців і власне поетичними здобутками, і процесом формування окремих стильових систем. Осмислення окремих етапів розвитку лірики відбувається різними шляхами, що зумовлено відмінностями в уявленнях про художній текст та сукупність текстів як певну систему. Серед дослідників поезії другої половини ХХ століття можна назвати Івана Дзюбу, Володимира Моренця, Миколу Ільницького, Тараса Салигу, Людмилу Тарнашинську, Світлану Руссову, Юрія Коваліва, Тараса Пастуха, Євгена Барана, Елеонору Соловей та інших.

У комплексному дослідженні цього періоду найоптимальнішим, на наш погляд, видається трактування тексту як певного знака і віднесення подібних текстів до відповідної знакової системи. На елементи семіотики в аналізі художніх явищ натрапляємо у працях Володимира Мельника, Миколи Ігнатенка, Тамари Гундорової, Соломії Павличко, Володимира Моренця, Юрія Коваліва, Ніли Зборовської. Найґрунтовніше дослідження тексту як знака спостерігається у працях Олександра Астаф'єва, зокрема у його монографії «Лірика української еміграції: еволюція стильових систем».

Розгляд тексту як знакової системи, як окремого знака заслуговує особливої уваги. Відштовхуючись від концепцій Чарльза Пірса та Чарльза Морріса, Романа Якобсона, Володимира Державина, Юрія Лотмана, Олександр Астаф'єв визначає такі дискретні стани лірики української еміграції: референтна лірика, немімізисна і неререферентна лірика. «У кожному з них літературні ансамблі безперервно перебудовуються і їх образність набуває нової якості» [3, с. 27]. Референтну лірику можна

означити як адресно-комунікативну, немімесисну – як лірику з обмеженою референтністю, а нереперентну – як безадресно-некомунікативну.

Метою статті є представлення української лірики другої половини ХХ століття як сукупності стильових систем та семіотичного квадрата як однієї з їхніх детермінант.

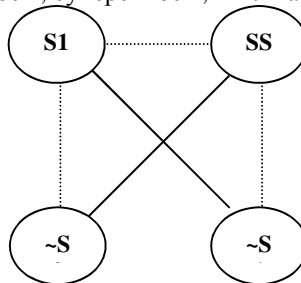
Проблема стильових систем не є новою. Олександр Астаф'єв запропонував детальний аналіз цього явища на матеріалі української еміграційної лірики, проте розвиток та еволюція стильових систем на власне українському поетичному ґрунті досі лишалися поза увагою дослідників.

Основними принципами розрізнення стильових систем вважаємо хронологічний, типологічний, смисловий. Хронологічний тому, що саме на певних часових зрізах, при комплексному аналізі текстів певного часу можна простежити певні закономірності, що можуть бути продиктовані вимогами не лише культурно-естетичними, а й ідеологічними. Типологічний, бо можливість виділення стильових систем можлива при диференціації та класифікації типового у певній множинності. Смисловий тому, що з погляду семіозису у творі наявні смислові конфігурації, план змісту, план вираження, смислоутворення. Та й художній текст – це вторинна моделююча система, що може перетворитися завдяки синергетичним процесам у цілісний надсмисловий знак. Одиницею аналізу та інтерпретації процесів креації смислу у такому розумінні виступає образноносійний знак, смислова структура якого формується предметними, оціночними, гедоністичними, концептуально-ідейними та архетипними образами, взаємодія яких призводить до утворення відповідних текстових смислових рівнів.

Стильова система – це сукупність різних змістово-художніх елементів одного порядку, що взаємодіють між собою. Вона «існує не сама по собі, а лише як репрезентант певної архітектоники» [3, с. 10]. О. Астаф'єв називає стильову систему процесом, якому властива змінність елементів, що порушують і відновлюють цю систему. На певному етапі переважають ті стильові системи, які краще за інші задовольняють потреби суспільства. О. Астаф'єв називає референтну лірику іконічною, адресно-комунікативною. «В основі системи референтної (адресно-комунікативної) лірики лежить та сума принципів побудови художнього образу, яку умовно можна назвати естетикою тотожності» [3, с. 27]. До такої лірики належить соцреалістична поезія та поезія резистансу. До немімесисної належить лірика з обмеженою референтністю. «У системі немімесисної образності художній світ вибудовується за принципом «світ як текст», художнє зображення є дискретним, воно частково втрачає у референтності, функція образів тут індексальна» [3, с. 29]. Сюди можна віднести лірику «шістдесятників». Нереперентна лірика безадресно-комунікативна. «Така поезія вибудовується за принципом «текст як текст», художній світ цілковито втрачає референтність і перетворюється у знак. Нереперентна лірика міняє місцями мову і текст. Не текст щось повідомляє за допомогою

мови, а мова за допомогою тексту» [3, с. 30-31]. Це лірика поетів Київської школи.

Оскільки ми розглядаємо стильову систему з урахуванням семіотичного аспекту, необхідно зазначити особливості накладання поетичного тексту на семіотичний квадрат А. Ж. Греймаса [13, с. 65]. Існують дві версії його походження: 1) був створений під впливом К. Леві-Строса та В. Я. Проппа; 2) це пристосований до теорії мови логічний квадрат [8, с. 231]. На нашу думку, структура цього квадрата все ж таки виходить з логічного квадрата Аристотеля. Це наочна схема, що має на меті покращити запам'ятовування характеру відношень між певними видами суджень [6, с. 316]. Логічний квадрат відтворює зв'язок між судженнями з однаковими суб'єктами і предикатами, але різними за якістю і кількістю. Семіотичний квадрат показує зв'язок між знаками або їх елементами, як це може бути у поетичному тексті. Сам А. Ж. Греймас зазначав, що така структура необхідна для візуального уявлення логічної організації тієї чи тієї семантичної категорії [4, с. 496]. У семіотичному квадраті наявні такі відношення: протилежності, суперечності, імплікації.

Горизонталь $S_1 - S_2$ відтворює відношення протилежності, що передбачає наявність антонімічної пари – наприклад, опозицію «верх – низ», «високе – низьке», «добро – зло». S_1 і S_2 повинні мати певну спільну рису. Відношення суперечності маємо у вертикалях $S_1 - \sim S_1$, що може виражатися як «верх – не верх», «високе – не високе», «добро – не добро». Відповідно, вертикаль $S_2 - \sim S_2$ виражає такі відношення: «низ – не низ», «низьке – не низьке», «зло – не зло». Діагоналі передбачають відношення імплікації. Діагоналі $S_1 - \sim S_2$, $S_2 - \sim S_1$ виражають, відповідно, відношення «добро – не зло», «високе – не низьке», «верх – не низ».

Семіотичний квадрат моделюється на основі бінарних опозицій, що є універсальним засобом раціонального опису світу, де одночасно розглядаємо два протилежні поняття, одне з яких стверджує певну якість, а інше заперечує. Бінарні опозиції розглядали ще за часів Аристотеля. До класичних можна віднести такі: життя – смерть, щастя – нещастя, праве – ліве, хороше – погане, близьке – далеке, минуле – майбутнє, тут – там.

Побудова семіотичного квадрата і накладання на нього образів того чи іншого поетичного тексту дає можливість з'ясувати характер опозиції образів, визначити стильову доміную, простежити еволюцію стильових систем.

Для моделювання семіотичного квадрата для поетичного тексту потрібно наступне:

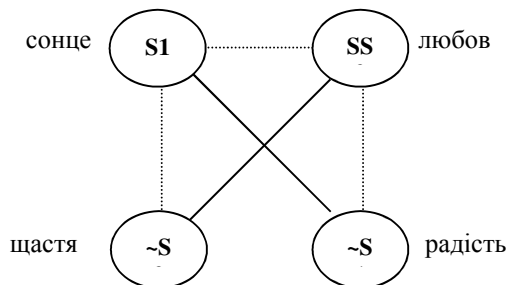
- 1) визначити принципи опозиції;
- 2) визначити ключові образи;
- 3) визначити додаткові образи, необхідні для мотивації і доповнення ключових;
- 4) накласти ці образи на сітку квадрата;
- 5) проаналізувати отримані відношення.

Для кожної стильової системи структура і принцип побудови семіотичного квадрата залишатимуться незмінними, але відношення і самі образи будуть різнитися.

Розглянемо спочатку зразок референтної лірики – наприклад, поезію П. Воронька «Пахне хліб» із типовими соцреалістичними мотивами праці і радості від неї:

*Пахне хліб,
Як тепло пахне хліб!
Любов'ю трударів,
І радістю земною,
І сонцем, що всміхалося весною,
І щастям наших неповторних днів –
Духмяно пахне хліб [2, с. 132].*

Ця поезія належить до референтної лірики, оскільки в ній спостерігається доволі точна відповідність між означуваним та означальним: хлібом і асоціаціями, що викликає його образ. Ці асоціації доволі типові для тогочасної реальності. Визначимо такі ключові знаки: любов (трударів), радість (земна), сонце (що всміхається весною), щастя (неповторних днів). У сукупності вони творять образ хліба. Цікавою у цій поезії є відсутність антагоністичних понять. Усі образи позитивні. У семіотичному квадраті вони матимуть такий вигляд:

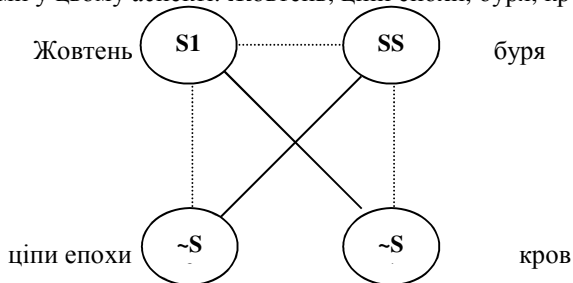
Ми розмістили їх, згрупувавши у пари природний і людський фактори. Знаки «любов», «щастя» стосуються людини, «радість», «сонце» – природи, але вони не є опозиційними, як це простежувалося у попередніх поезіях. Тому тут немає чітких, очевидних відношень протилежності, суперечності та імплікації.

Але певну опозиційність можна знайти і в цій поезії, у якій ми поділили образи на безпосередньо й опосередковано пов'язані з людиною. Щоправда, тут наявна семантична опозиція «сонце – земля», але у тексті ці образи не є опозиційними. Відсутність чіткої опозиції зумовлена тим, що ця поезія присвячена праці, яка у соцреалізмі не могла виступати у контексті негативних образів.

Розглянемо ще одну поезію, яку можна віднести до референтної лірики:

*Скільки Жовтнів на моїм віку,
Скільки літ, як вийшли ми із льоху...
Мов снопи на битому току,
Молотили нас ціпи епохи.
...Тільки ж, видно, так судилось нам:
Наслано ще й бурі, та якої!
Кров'ю ми платили і життям
В пору завірюхи світової.
І тепер не гріх, як похвалюсь,
Чуєш, земле, мій дніпровський краю:
Вже нічого в світі не боюсь.
Вистою. Подужаю. Здолаю [2, с. 223].*

Це приклад так званої умовної референції, особливості якої ми розглянемо нижче. У цій поезії наявна типова метафорика для героїзації та демонстрації величчя людини – але не окремого індивідууму, а натовпу. У тексті присутні два образи – «я» і «ми», але вони не протиставлені. «Я» поступово розчиняється у «ми», а потім знову виокремлюється в «я». Їх ми не виокремили для семіотичного квадрата. Поезія має на меті показати силу і загартування характеру, тому ми виокремили ключові знаки, які є визначальними у цьому аспекті: Жовтень, ціпи епохи, буря, кров:

Отримані відношення:

Жовтень – буря – протилежність;

Жовтень – кров, буря – ціпи епохи – суперечність;

Жовтень – ціпи епохи, буря – кров – імплікація;

ціпи епохи – кров – субконтрарність.

Знаки «Жовтень», «кров» орієнтують на позитивне сприйняття поезії, оскільки завжди вони позиціонувалися тогочасною літературою як позитивні. «Буря», «ціпи епохи» – це те, що потрібно здолати, а отже, негатив. Опозиція чітка, але автор не конкретизує, не описує докладно ні позитив, ні негатив.

Розглянувши тексти референтної лірики, можемо простежити у поетичних текстах наступні закономірності: дуже чіткі опозиції, тобто яскраво виражені відношення протилежності; можливість відношень субконтрарності; неоднакова кількість опозиційних образів з акцентом на позитивних (кільком світлим протиставляється один темний) у більшості випадків; наявність поезій без опозиції «плюс – мінус» – тільки «плюс». Серед «плюс»-образів типовими є образи героїв, сонця, жовтня, щасливої людини, праці. Серед «мінус»-образів переважають образи ворогів, війни, бурі.

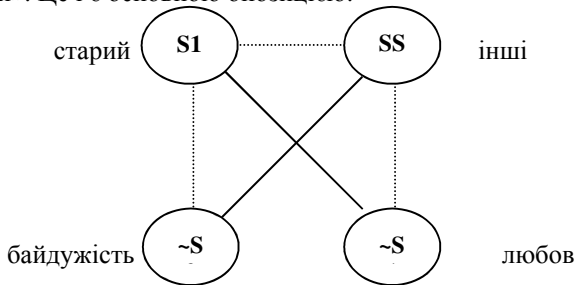
У немімесисній ліриці означене і означуване менш пов'язані один з одним. Простежимо, чи визначає це особливості побудови семіотичного квадрата для текстів такого плану, а також те, які образи вступають в опозиції.

Для прикладу візьмемо одну з поезій В. Симоненка. Його творчість знаходиться на межі референтної і немімесисної лірики. З одного боку, зображуване і зображення доволі чітко співвіднесені, але зображуване провокує появу образів, що наближені до знаків-індексів, особливістю яких є чітка реалізація лише у певному контексті. Наприклад, вірш «Старість» є сюжетним, що вже передбачає наближення до референції, але одночасно у ньому зачеплено важливі онтологічні питання. Найперше, на що варто звернути увагу, це заголовок. У ньому не конкретне «старий», «дід», а абстрактне – «старість», що орієнтує на змалювання у тексті типової ситуації, типових образів. Проте автор у тексті пробує це заперечити:

*Сім десятків дідові старому,
Сам незчувсь, коли і відгуло, –
Вже лице пожовкло, як солома,
Борознами вкрилося чоло,
Сяють очі глибоко спідлоба,
Тільки пух лишивсь на голові...
Лас син, що нічорта не робить,
Допіка невістка: ще живі?
Остогидло діду хліб жувати,
Слухати образи від усіх,*

Ціле літо горобців ганяти
 Та гравів сусідові на сміх.
 Взять би істик, торбу через плечі
 І піти світ за очі з села,
 Але звик до хати, до малечі,
 Що його, мов батька, облягла.
 Все стерпить, хіба заплаче стиха,
 Дивлячись на добрих малюків.
 Все стерпить – докори, сором, лихо –
 Лиш би вмерти на землі батьків! [9, с. 44]

Заперечення типового досягається шляхом докладного опису зовнішності старого та ситуації мовчання, а також через протиставлення «він» – «вони». Це і є основною опозицією:

Образові старого діда протиставлені образи сина, невістки, сусіда, «всіх». В цій поезії яскраво виражена опозиція, яка не властива семіотиці: байдужість – любов. Саме вона є свідченням немімесисності.

Отже, для системи немімесисної лірики особливості побудови семіотичного квадрата полягають у наявності чіткої опозиції, як у референтній ліриці (проте опозиція зі знаком «+» стає негативною, а опозиція зі знаком «-» набуває позитивності у зв'язку зі зміною ціннісних орієнтирів), або у її розмитості, коли образи-домінанти не є опозиційними, а навпаки, доповнюють один одного або служать для створення нового, важливішого образу. Змінюються позитивні образи. Якщо раніше це був герой, то тепер – звичайна людина, яка героїзується. Але ця героїка не у подвигах, а у звичайному житті, яке нагадує агіографічні життя святих і мучеників.

У нереперентній ліриці простежується невідповідність між світом уявним та реальним, коли останній у поетичному тексті різко міняється. Таким чином, поезія скерована вже не на зображення навколишнього, а на витворення нового світу. Цей світ починає функціонувати самостійно, втрачаючи зв'язок зі своїм першопочатком.

Простежимо, чи у зв'язку з цим при моделюванні семіотичного квадрата відбуваються якісь зміни.

Розглянемо поезію Ю. Андруховича «Грифон». У цьому вірші створюється ілюзія справжності того світу, про який говориться:

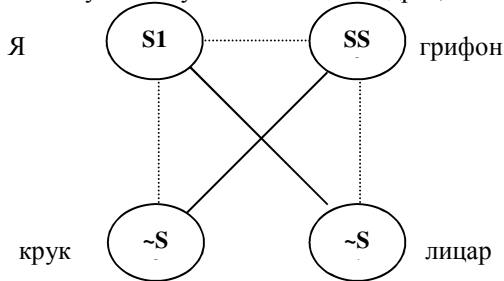
*Мій пане, який нерозумний світ!..
Яка на румовище сходить журба!
Під небом, чорним, ніби графіт,
Конаю в піску. І грифон з герба [1, с. 54].*

Враження реальності того, про що говориться, досягається за допомогою використання дієслівних форм у теперішньому часі та особового дієслова у першій особі однини – це відбувається зараз і зі мною. Але натяк на несправжність зображуваного світу знаходимо у наступних рядках:

*З дерев погаслих кричать граки.
Я впав з коня і програв турнір.
Тепер крізь мене ростуть гілки,
Пробивши в панцері триста дір [1, с. 54].*

Автор звертається до лицарської символіки, що у даному випадку є засобом творення неререферентності. Яскравою опозицією є образи «Я» і «світ», але вона передбачає глибші і складніші опозиції: митець – лицар, він – вона, життя – смерть.

Якщо цю поезію укласти у семіотичний квадрат, то він буде таким:

Ми визначили такі опозиції: «Я», «грифон», «лицар», «крук». У відношеннях протилежності перебувають образи «Я» та грифона, суперечності – образи «Я» – крук», «грифон – лицар»; імплікація властива відношенням «Я – лицар», «грифон – крук».

Цікавим є образ лицаря. Перша частина поезії начебто відтворює лицарський двобій із темними силами, світом у цілому, про що свідчать такі лексеми: «панцир», «впав з коня», «турнір». Дотичним до нього є образ крука, що передвіщає загибель. Саме з ним автор порівнює грифона. На зміну образів лицаря приходять образ митця (у квадраті він позначений нами як «Я») – «Я не мав меча. То був лютий гриф».

Своєрідною також є опозиція «Я» – грифон». Ліричний герой вступає у двобій не з міфічною істотою, а зі світом. Грифон, з одного боку, є

предвісником його смерті, а з іншого – захисником його коханої. Загалом грифон символізує владу над небом і землею, силу і гординю, могутність. Але у тексті це більшою мірою геральдичний символ («І грифон з герба»), який несподівано оживає. Автор порівнює його з круком, що символізує смерть – загибель для лицаря. Маємо дві паралелі: лицар і крук, митець і грифон. Перша паралель прямо не визначена у тексті, а розуміється з натяків та аллюзій. У семіотичному квадраті вона не менш важлива, ніж друга.

Розглянемо інший варіант неререферентності, де витворено світ метафоричний, паралельний до світу реального:

*втрачати свідомість
на пізній стежці
полину:
вітер забирає
знайомого качура
до вирію
не назавжди –
на віки
вікно вистеляє
туман за хатою –
шемрає очерет
у порожній Ріці [10, с. 13].*

Особливістю такої лірики є можливість одночасної побудови кількох семіотичних квадратів – це явище ми розглянемо нижче. У структурі семіотичного квадрата можливі такі особливості: образи, які входять до його складу, визначають один, домінуючий, винесений у заголовок (проте він може не називатися прямо у тексті, а тим більше не звучати у заголовку); цей образ входить до структури семіотичного квадрата. У цитованій поезії вся система спрямована на змалювання осені, хоча цей образ прямо не названий жодного разу. Про те, що у поезії зображується осінь, свідчать такі лексеми: пізній полин, вітер, вирій, туман, порожня ріка. Все наче готується до сну, але не вічного. Таким чином, образ осені виведений за допомогою складної метафорики.

Домінуючий образ також може виноситись у заголовок, оформлюватись незвичним способом – як, наприклад, у поезіях В. Старуна. У нього після заголовків можуть стояти двокрапки, які свідчать про те, що далі у вірші пояснюватиметься цей образ-символ:

Комора:
*моргає вітер в лоні світлофора:
погода прийде – танок осяйне:
в чужих саквах і фауна і флора –
і шлях човна – і місяшне пенсне
в низинах рік – в сухих жагучих горах*

*Горахти гук здіймає вутлу тінь:
душа і тіло – і низька комора
не для людей і їхніх володінь [11, с. 43].*

У цьому тексті наявна чітка опозиція «верх – низ», що реалізується в образах вітру та ріки. Інші опозиційні образи – «душа» і «тіло». І справді, незрозуміло, яка опозиція важливіша для автора. У першому варіанті у відношення протилежності вступають образи душі і тіла, у другому – ріки і вітру, що символізують опозицію «небо – земля». Хоча щодо вітру, то автор вказує, що він «моргає у лоні світлофора», тож є більш заземленим, але з подальшого змісту видно, що у поезії постійно присутні образи землі і неба, а образи душі і тіла читаються як одні з варіантів цих втілень. Складним є образ Горахти. Це ім'я єгипетського бога Ра – Ра-Горахти, бога сонця. Також Ра-Горахта – це ім'я бога Гора, що керує царством живих. В одному образі маємо втілення землі і неба. До того ж праве око Гора символізує сонце, а ліве – місяць. Звідси виводимо наступний складний образ – комори. Це те, у чому сховано весь світ, а з іншого боку – це тіло, у якому захована душа.

Як бачимо, у неререферентній ліриці у будові семіотичного квадрата наявні всі види відношень, у тому числі і субконтрарності, але щодо опозицій, то вони мають інший характер, ніж у попередніх стильових системах. Можливими є опозиції цього світу та іншого, уявного, кращого, а також опозиції типу «верх – низ». Також для неререферентної лірики характерне двопланове накладання семіотичного квадрата на поетичний текст, а отже, абсолютно різні варіанти прочитання. При цьому домінуючими можуть ставати відношення субконтрарності.

У роботі з художніми текстами ми використовуємо семіотичний квадрат, через який і потрактуємо поезію. Використання такої структури може викликати застереження щодо спроби репрезентувати, подати художній текст лише як заскорузлу, скам'янілу структуру, позбавлену будь-якої художності. Перш за все, художній текст можна назвати структурою нерухомою, оскільки всі процеси, що точаться надалі довкола нього – лише його інтерпретації, а істинність залишається усередині нього, а не на зовні. Семіотичний квадрат є раціональним підтвердженням наших інтерпретацій художнього тексту. Також семіотичний квадрат дозволяє вийти на стильову систему, яку формують певні типологічні особливості.

Моделювання семіотичного квадрата допомагає простежити еволюцію стильових систем, зміну опозиційних відношень. У референтній ліриці домінуючими є опозиції «ми – вони», «біле – чорне», «війна – мир». Для немімесисної лірики характерні опозиції «я – вони», «добро – зло», «там – тут». У неререферентній ліриці домінують опозиції «я – інший», «цей світ» – «інший світ». Якщо для референтної і немімесисної лірики були характерними опозиції «добро – зло», то неререферентній ліриці вони не властиві: тут переважає або домінування зла, або нейтральності, у якій немає ні добра, ні зла. Проте залишається чітка опозиція «верх – низ», «небо – земля», яка не ототожнюється з позитивним і негативним.

Література:

1. Андрухович Ю. Екзотичні птахи та рослини / Ю. Андрухович. – Івано-Франківськ : Лілея НВ, 2002. – 112 с.
2. Антологія української поезії. У 6 т. Т. 5. – К. : Дніпро, 1985. – 510 с.
3. Астаф'єв О. Г. Лірика української еміграції: Еволюція стилевих систем / О. Г. Астаф'єв. – К. : Смолоскип, 1998. – 314 с.
4. Греймас А. Ж. Семиотика: объяснительный словарь теории языка / А. Ж. Греймас, Ж. Курте // Семиотика. – М. : Радуга, 1983. – С. 483-549.
5. Драч І. Ф. Берло: книга поезій / І. Ф. Драч. – К. : Грамота, 2007. – 912 с.
6. Кондаков Н. И. Логический квадрат / Н. И. Кондаков // Кондаков Н. И. Логический словарь-справочник / Н. И. Кондаков. – М. : Наука, 1975. – С. 316.
7. Лосев А. Ф. Знак. Символ. Миф / А. Ф. Лосев. – М. : Изд-во Московского ун-та, 1982. – 480 с.
8. Райхерт К. Логический и семиотический квадраты: изоморфизм / К. Райхерт // Докса. – 2010. – Вып. 15. – С. 231-239.
9. Симоненко В. Берег чекань / В. Симоненко. – К. : Наук. думка, 2001. – 248 с.
10. Слапчук В. Птах з обпаленим крилом / В. Слапчук. – Луцьк : Волин. обл. друкарня, 2002. – 304 с.
11. Старун В. Душа Змії / В. Старун. – Івано-Франківськ : Тіповіт, 2009. – 192 с.
12. Степанов Ю. В мире семиотики / Ю. Степанов // Семиотика: [Антологія]. – М. : Академический проект, 2001. – С. 5-42.
13. Wysłouch S. Literatura i semiotyka / S. Wysłouch. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001. – 190 s.

Ольга Деркачова. Стилевые системы и семиотический квадрат как одна из их детерминант (на материале украинской поэзии второй половины XX века)

В статье исследуется понятие стилиевой системы с учетом семиотического аспекта и семитического квадрата. Определены три основных стилиевых системы украинской лирики второй половины XX века: референтная, немимезисная, нереперентная. Прослеживаются особенности моделирования семиотического квадрата.

Ключевые слова: стилиевая система, референтная, немимезисная, нереперентная лирика, семиотический квадрат.

Olga Derkachova. Style systems and semiotic square as one of their determinants (at the material of Ukrainian poetry of the second half of the 20th century)

The article investigates the concept of style system taking into account aspect of semiotics and semiotic square. Three basic style systems of Ukrainian lyrics of the second half of the 20th century are determined: referent, non-mimetic, non-referent. The features of modeling semiotic square are retraced.

Key words: style system, referent, non-mimetic, non-referent, semiotic square.